

Дмитро Осіік
аспірант кафедри державознавства і права
ОРИДУ НАДУ при Президентові України

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ СУДДІВСЬКОЇ СЛУЖБИ

У статті розглядаємо проблематику міжнародно-правового регулювання проблеми запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби. Доходимо до висновку, що весь обсяг міжнародних документів, які регламентують проблему запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби, є доцільним розділити на три групи. Перша група включає міжнародні документи, які визначають провадження судочинства на засадах незалежності та безсторонності. Найпершим та фундаментальним міжнародним договором, який слід віднести до цієї підгрупи, є Загальна декларація з прав людини від 10 грудня 1948 року. Друга група включає міжнародні документи, які стосуються протидії корупції у публічній сфері та поширюють свою дію на проходження суддівської служби. Разом з тим, на нашу думку, слід наголосити, що не всі міжнародні договори щодо боротьби з корупцією можна визначити в дану групу. Зокрема, Декларація Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях від 16 грудня 1996 року, Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією від 04 листопада 1999 року та Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 року. Третя група міжнародно-правових актів містить в собі міжнародні документи, які безпосередньо регламентують проблему запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби.

Ключові слова: конфлікт інтересів; суддівська служба; міжнародно-правове регулювання; нормативна база; міжнародні документи; публічне управління.

Dmitry Osiik
PhD student of the State Studies and Law Chair
ORIDU NADU under the President of Ukraine

INTERNATIONAL LEGAL REGULATION OF THE PROBLEM OF PREVENTING CONFLICTS OF INTEREST DURING THE JUDICIAL SERVICE

Problem statement and relevance. Conflict of interest during the judicial service is an obstacle in the professional activity of judges, because it can not only result in corruption in defiance of conscientious performance of official or representative powers, but also causes internal discord of the judiciary, undermines trust among participants in the process. This situation continues to have a negative impact on all spheres of state activity and undermines its authority in the world.

Understanding the problem of conflict of interest during the judicial service was an impetus for the international community and the domestic legislature to create a regulatory framework to prevent it. In view of the above, it seems appropriate to carry out a detailed review of the legislation with the use of general legal developments regarding its hierarchy.

The purpose of the article. Identify the features of international legal regulation of the problem of preventing conflicts of interest during the judicial service.

The essence of the study. The author of the article considers the issue of international legal regulation of the problem of preventing conflicts of interest during the judicial service.

We conclude that the entire volume of international documents governing the problem of preventing conflicts of interest during the judicial service, it is appropriate to divide into three groups.

The first group includes international documents that define the conduct of justice on the basis of independence and impartiality. The first and most fundamental international treaty to be classified in this subgroup is the Universal Declaration of Human Rights of December 10, 1948.

The second group includes international documents related to the fight against corruption in the public sphere and extends its effect to the judicial service. However, in our opinion, it should be emphasized that not all international agreements on combating corruption can be classified in this group. In particular, the United Nations Declaration on Combating Corruption and Bribery in International Commercial Transactions of 16 December 1996, the Council of Europe Civil Convention on Corruption of 4 November 1999 and the United Nations Convention against Transnational Organized Crime of 15 December 1996. November 2000. The third group of international legal acts contains international documents that directly regulate the problem of preventing conflicts of interest during the judicial service.

Conclusions and final results. We conclude that the entire volume of international documents governing the problem of preventing conflicts of interest during the judicial service, it is appropriate to divide into three groups.

The first group includes international documents that define the conduct of justice on the basis of independence and impartiality. The first and most fundamental international treaty to be classified in this subgroup is the Universal Declaration of Human Rights of December 10, 1948.

The second group includes international documents related to the fight against corruption in the public sphere and extends its effect to the judicial service. However, in our opinion, it should be emphasized that not all international agreements on

combating corruption can be classified in this group. In particular, the United Nations Declaration on Combating Corruption and Bribery in International Commercial Transactions of 16 December 1996, the Council of Europe Civil Convention on Corruption of 4 November 1999 and the United Nations Convention against Transnational Organized Crime of 15 December 1996. November 2000. The third group of international legal acts contains international documents that directly regulate the problem of preventing conflicts of interest during the judicial service.

Another large array of normative legal acts that regulate the problem of preventing conflicts of interest during the judicial service are the laws of Ukraine. The latter embody the patterns of development of society in relation to the studied area of public administration relations and are aimed at its regulation, creation of appropriate mechanisms and further improvement.

Key words: conflict of interests; judicial service; international legal regulation; normative base; international documents; public administration.

Постановка проблеми

Конфлікт інтересів під час проходження суддівської служби є перешкодою в професійній діяльності суддів, адже не лише може мати наслідком вчинення корупційних діянь в докір сумлінному виконанню службових чи представницьких повноважень, а й обумовлює внутрішній розлад судової гілки влади, підриває довіру до неї серед учасників судового процесу. Така ситуація надалі негативно відображається на всіх сферах діяльності держави та принижують її авторитет у світі.

Розуміння проблеми конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби стало поштовхом для міжнародної спільноти та вітчизняного законодавця у створенні нормативної бази для його запобігання. З огляду на вказане, видається доцільним здійснити детальний огляд законодавства із застосуванням загально-правових напрацювань щодо його ієрархічності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Наукове опрацювання цього питання притаманне розробкам таких науковців як: В. О. Басс, Т. Е. Василевська, А. В. Віссарова, Н. В. Волкова, П. Б. Волянський, А. Гайдук, Д. В. Гудков, І. В. Діденко, І. Л. Кузнецова, В. І. Михайлов, О. М. Олешко, Є. О. Олійник, А. С. Олійник, А. О Фальковський, Т. В. Чалих, Н. Янюк та інших. Водночас, тема дослідження є настільки актуальною, що постійно спостерігається потреба в науковій розробці цієї сфери та дослідях різноманітних аспектів цієї проблематики.

Мета

Визначити особливості міжнародно-правового регулювання проблеми запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби.

Виклад основного матеріалу

Перш за все, вважаємо за доцільне звернути увагу на нормативно-правовий акт універсального характеру, який регулює найважливіші сторони суспільного життя – Конституцію України.

Відіграючи фундаментальну роль у побудові та організації правової системи, Конституція України закріплює принципи, яких повинні дотримуватися всі особи в повсякденній діяльності, а також порядок формування, організації й діяльності ключових ланок державного механізму. Окрім того, Конституція як основа нормативно-правового регулювання публічно-управлінських відносин є дороговказом, який визначає не лише основні завдання, функції органів публічної адміністрації, а й засади діяльності відповідних уповноважених суб'єктів. Окрім Конституції України, пріоритетне зна-

чення у застосуванні перед законами мають міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [1].

Міжнародні договори є важливими регуляторами публічно-управлінських відносин та їхніх конкретних аспектів. Останні визначають стандарти щодо взаємовідносин громадян із органами публічної адміністрації, міждержавної співпраці в різних сферах суспільного життя, взаємодії органів державної влади з органами іноземних держав. Окрім цього, міжнародні договори сприяють напрацюванню загальносвітової позиції щодо запобігання та подолання факторів, які негативно впливають на реалізацію публічно-управлінських відносин та підривають довіру до основних інститутів у цій сфері. Насамперед, це стосується корупції та її проявів. Не є винятком міжнародна співпраця, що спрямована на запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби.

Весь обсяг міжнародних документів, які регламентують проблему запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби, на нашу думку, слід розділити на три групи.

Перша група включає міжнародні документи, які визначають провадження судочинства на засадах незалежності та безсторонності. Найпершим та фундаментальним міжнародним договором, який слід віднести до цієї підгрупи є Загальна декларація з прав людини від 10 грудня 1948 року. Статтею 10 цього міжнародного нормативно-правового акту визначено, що розгляд справи кожної людини має здійснюватися не лише прилюдно та із дотриманням усіх вимог справедливості, а й обов'язково незалежним та безстороннім судом [2].

Надалі вказані норми знайшли своє продовження в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року. Зокрема, статтею 14 зазначеного міжнародного договору гарантується право кожної особи на розгляд її справи компетентним та незалежним судом на засадах справедливості та безсторонності [3]. Аналогічні положення також закріплено й в статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року [4].

Вище процитовані положення міжнародних договорів є знаковими в контексті дисертаційного дослідження, адже конфлікт інтересів під час проходження суддівської служби безсумнівно порушує об'єктивну незалежність та безсторонність судочинства.

Друга група включає міжнародні документи, які стосуються протидії корупції у публічній сфері та поширюють свою дію на проходження суддівської служби. Разом з тим, на нашу думку, слід наголосити, що не всі

міжнародні договори щодо боротьби з корупцією можна визначити в дану групу. Зокрема, Декларація Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях від 16 грудня 1996 року [5], Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією від 04 листопада 1999 року [6] та Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 року [7] попри свій дотичний зв'язок із проблематикою дослідження, не містять положення щодо запобігання конфлікту інтересів у публічній сфері, зокрема й під час проходження суддівської служби.

Міжнародні нормативно-правові акти цієї групи визначають корупцію як одну із найнебезпечніших загроз не лише правовим та економічним засадам розвитку суспільства, а й в цілому чесності та соціальної справедливості. Разом з тим, вони не є установчими, а лише містять загальні положення щодо активізації, розширення, належного та ефективного функціонування міжнародного співробітництва у справах боротьби з корупцією.

Зокрема, слід відмітити Лімську декларацію керівних принципів контролю прийняту за результатами VIII Міжнародної конференції по боротьбі з корупцією від 7–11 вересня 1997 року [8]. Делегати конференції, будучи єдиними в прагненні знищення корупції, розробили план подальших дій на міжнародному, регіональному, національному та місцевому рівнях. Серед них, в тому числі, наголошується на необхідності для всіх урядів забезпечити незалежність, добросовісність та деполітизацію судової системи як наріжного каменю закону права, від якого залежить ефективність боротьби з корупцією. Також вказується на необхідність розроблення та впровадження на національному рівні статутів поведінки, зокрема й працівників судових установ.

Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією, розроблена Радою Європи від 27 січня 1999 року також містить положення щодо протидії корупції, зокрема й під час проходження судової служби [9]. Статтею 11 визначено обов'язок кожної сторони цього міжнародного договору щодо закріплення у національному законодавстві норм про притягнення осіб, які обіймають посаду судді до кримінальної відповідальності за надання та одержання будь-якої неправомірної переваги з метою заохочення до виконання чи невиконання наданих повноважень на порушення встановлених обов'язків.

Наступним знаковим міжнародним документом, який регламентує проблему запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби є Конвенція ООН проти корупції від 31 жовтня 2003 року [10]. Цей міжнародний нормативно-правовий акт визначав ряд стандартів, заходів та правил, що можуть імплементуватись з метою посилення національного законодавства та механізмів публічного управління у сфері протидії корупції. Разом з тим, чимало положень зазначеної конвенції спрямовані на запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у публічному секторі, в тому числі й під час проходження суддівської служби.

Статтею 7 Конвенції ООН проти корупції визначено, що кожна держава, яка приєднується до цього міжнародного договору, має прагнути до зміцнення своєї правової системи шляхом прийняття на держав-

ну службу, її подальшого проходження, просування та виходу на принципах ефективності й прозорості з використанням об'єктивних критеріїв оцінки професійних та особистих якостей. При цьому, в частині 4 цієї статті наголошено, що досягнення цієї мети нерозривно пов'язане із запобіганням виникненню конфліктів інтересів. Продовжуючи цю тезу, у частині 5 статті 8 вищезазначеного міжнародного договору вказано на необхідність запровадження заходів та систем, що зобов'язують державних посадових осіб подавати уповноваженим органам декларації, які містять інформацію про позаслужбову діяльність, інвестиції, активи та про суттєві дарунки або прибутки, з приводу яких може виникнути конфлікт інтересів щодо їхніх функцій як державних посадових осіб.

Окремо, у статті 11 визначені заходи щодо протидії корупції в судових органах та органах прокуратури. Наголошено, що кожна держава учасниці має прийняти міри задля посилення чесності й невідчужності представників судової влади та недопущення будь-яких корупційних можливостей серед них. Зокрема, ними можуть бути й правила поведінки представників судової влади [10].

Попри те, що міжнародні договори цієї підгрупи не визначають конкретних положень щодо безпосереднього вирішення проблематики конфлікту інтересів, вони створили основу універсальної системи боротьби з корупцією, яка в тому числі спрямована й на запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби.

Остання група містить в собі міжнародні документи, які безпосередньо регламентують проблему запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби.

Серед них відмітимо «Практичні заходи боротьби з корупцією» від 07 вересня 1990 року, що були прийняті на восьмому конгресі Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) у Гавані [11]. Цей міжнародний документ детально тлумачить сутність конфлікту інтересів як протиріччя між службовими обов'язками та особистими корисливими інтересами та вказує на необхідність встановлення на національному рівні відповідальності за корупційні діяння, в тому числі й кримінальної. Зокрема, у розділі «С» вказано, що державна посадова особа не повинна мати можливість приймати рішення з будь-якого питання, яке стосується фінансових чи особистих інтересів відповідного кола родичів та знайомих. Наголошується, що критерієм для визначення кримінальної відповідальності у разі конфлікту інтересів є не лише відповідність конкретного рішення суспільним інтересам та наявність шкоди, а й відкритість процесу прийняття такого рішення.

Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб від 23 липня 1996 року також є міжнародним документом, який регламентує проблему запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби [12]. Зокрема, норми, що закріплені в пунктах 4-8 визначають, що державні посадові особи, в тому числі судді, не повинні використовувати власне професійне становище задля неправомірному отримання будь-якої користі для себе та членів своїх сімей. Тому вказані особи зобов'язані утримувались від участі в угодах, та виконання функцій, що несумісні із зайнятою посадою та обумовлюють існування ділових,

фінансових, комерційних або інших аналогічних інтересів. Окрім цього, державні посадові особи мають неодмінно повідомляти про вищевказані інтереси задля запобігання конфлікту інтересів, а також про особисті активи і зобов'язання, та надавати відомості про активи і зобов'язання чоловіка (дружини) і/або утриманців.

Також, у Міжнародному кодексі поведінки державних посадових осіб закріплено, що державні посадові особи не повинні використовувати державні грошові кошти, власність, послуги чи інформацію, яка отримана під час виконання службових обов'язків задля провадження іншої діяльності.

Найбільш знаковим міжнародним документом, що безпосередньо регламентує проблему запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби, є Бангалорські принципи поведінки суддів від 19 травня 2006 року [13]. Як зазначається в преамбулі, ці принципи спрямовані на вироблення стандартів етичної поведінки судів та покликані сприяти покращенню розуміння та підтримки правосуддя зі сторони представників інших гілок влади, учасників судочинства та суспільства в цілому.

Окрім цього, Бангалорські принципи поведінки суддів містять найдетальніше скерування щодо конфлікту інтересів. Зокрема, вказується, що суддя повинен бути обізнаний про власні особисті й матеріальні інтереси конфіденційного характеру та повинен вживати розумні заходи задля отримання інформації про матеріальні інтереси членів своєї родини. При цьому, суддя не повинен брати участь в розгляді справи, до якої член його родини має будь-яке відношення. Також зазначено, що під час проходження суддівської служби, суддя не має дозволяти родинним, соціальним або іншим стосункам певним чином впливати на його професійну діяльність та використовувати авторитет суддівської посади для досягнення особистих інтересів судді, членів його сім'ї чи інших осіб.

Крім того, суддя не має діяти чи дозволяти іншим діяти у такий спосіб, щоб можна було зробити висновок, що будь-хто неналежно впливає на здійснення суддею його повноважень. Тому, під час проходження суддівської служби, судді необхідно обмежувати себе у здійсненні будь-яких дій, які можуть стати приводом для позбавлення його права брати участь у судовому засіданні та виносити рішення у справах. Суддя повинен заявляти самовідвід від участі в розгляді справи у разі неможливості винесення об'єктивного рішення у ній, у разі якщо в стороннього спостерігача можуть з'явитись сумніви в неупередженості судді.

Положення міжнародних договорів цієї групи є мають вагомe значення задля запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби, а тому активно імплементуються державами-учасницями та застосовуються на практиці. Не є винятком й Україна, якою протягом останніх років прийнято низку законодавчих актів та створено відповідні механізми задля запобігання конфлікту інтересів у сфері публічного управління, в тому числі й при проходженні суддівської служби.

Поряд з міжнародними договорами, на нашу думку, видається доцільним розглянути і судову практику Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) щодо запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби, оскільки ратифікувавши Конвенцію

про захист прав людини і основних свобод 1950 року Україна визнала юрисдикцію ЄСПЛ щодо тлумачення та застосування її положень. Цікавою цього приводу є думка М. П. Орхіза, який вказує, що «в Європі фактично склалася норма звичаєвого міжнародного права, згідно з якою сукупність рішень ЄСПЛ розглядається, як європейське прецедентне право в галузі захисту прав людини та основних свобод [14, с. 104–105]

ЄСПЛ прийняв чимало рішень щодо проблеми запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби, що були обумовлені різними легітимними сумнівами щодо безсторонності судді. Зокрема, через:

- попередній зв'язок судді з однією зі сторін («П'єрсак проти Бельгії» (Piersack v. Belgium)) [15];
- виконання прокурорських та суддівських функцій однією особи на різних етапах одного провадження («Де Куббер проти Бельгії» (De Cubber v. Belgium)) [16];
- спроби участі одних і тих самих суддів на різних рівнях судової юрисдикції («Салов проти України») [17];
- втручання судді, який не розглядає конкретну справу («Дактарас проти Литви» (Dactaras v. Lithuania)) [18];
- поєднання судової та інших функцій влади («Прокола проти Люксембургу» (Procola v. Luxembourg)) [19];
- сімейні, ділові або інші попередні відносини між стороною та суддею («Сігурдссон проти Ісландії») (Sigurdsson v. Iceland)) [20];
- подібні соціальні звички та практики, наприклад спільні політичні уподобання сторони у справі та члена трибуналу («Холм проти Швеції» (Holm v. Sweden)) [21].

Одним із найперших рішень ЄСПЛ з досліджуваного питання є рішення у справі П'єрсак проти Бельгії (Piersack v. Belgium) від 01 жовтня 1982 року [15]. Як вбачається із цього судового акту, пан П'єрсак, будучи засудженим за вбивство, подав заяву до Європейської комісії з прав людини, у якій стверджував, що став жертвою порушення пункту 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Заявник вказував, апеляційний розгляд справи здійснювався суддею, що попередньо очолював відділ прокуратури, працівники якого підтримували обвинувачення проти нього у суді першої інстанції.

Разом з тим, ЄСПЛ, дослідивши матеріали справи та наявні у ній докази, вказав, що факт того, що суддя колись був членом прокуратури не є приводом для побоювань щодо його неупередженості. Окрім цього, зазначено, що попри те, що безсторонність зазвичай тлумачиться як відсутність упередження чи обмежених поглядів щодо сторін, існування останньої у значенні пункту 1 статті 6 Конвенції повинна перевірятися різними способами. У цьому контексті можна розрізнити суб'єктивний підхід, яким встановлюється особистий інтерес конкретного судді в конкретній справі, та об'єктивний підхід, який визначає, чи пропонував суддя достатні гарантії задля виключення будь-яких законних сумнівів відносно його неупередженості. Аналогічні висновки ЄСПЛ зробив у своєму рішенні по справі «К. проти Данії» (K. v. Denmark) від 05 травня 1993 року [22].

Вказана позиція ЄСПЛ надалі доповнювалась, а саме:

- у рішенні по справі «Гаушильдт проти Данії» (Hauschildt v. Denmark) від 24 травня 1989 року ЄСПЛ вказав, що перевірка за суб'єктивним підходом має керуватись положенням, що особиста неупередженість судді припускається до тих пір, доки не підтверджено протилежне. При цьому доказами неупередженості можуть бути виявленням суддею ворожості чи недоброзичливості з особистих причин. В ході об'єктивної перевірки слід визначити, чи є, крім особистої поведінки судді, встановлені факти, які можуть викликати сумніви щодо його неупередженості [23];
- у рішенні по справі «Сандер проти Сполученого Королівства» (Sander v. the United Kingdom) від 22 липня 1996 року визначено, що наявність у складі суду хоча б одного упередженого судді призводить до порушення вимоги відносно безсторонності, попри відсутність причин сумніву у безсторонності інших (або більшості інших) суддів [24];
- у рішенні по справі «Кастільо Алгар проти Іспанії» (Castillo. Algar v. Spain) від 28 жовтня 1998 року зазначено, що будь-який суддя, стосовно якого є законні підстави сумніву у відсутності неупередженості, повинен відкликатись [25];
- у рішенні по справі «Кіпріану проти Кіпру» (Kyrianiou v. Cyprus) від 27 січня 2004 року вказується, що не існує безумовного поділу між суб'єктивною і об'єктивною безсторонністю, оскільки поведінка судді може не тільки спонукати об'єктивно сприймати сумніви щодо неупередженості з точки зору зовнішнього спостерігача (об'єктивна перевірка), але може також перейти до питання про його особисте переконання (суб'єктивне випробування) [26];
- у рішенні по справі «Мікалефа проти Мальти» (Micallef v. Malta) від 5 жовтня 2009 року закріплено, що при вирішенні того, чи є законні підстави побоюватися про наявність у конкретного судді чи органу, який здійснює правосуддя упередженості, позиція заявника є важливою, але не визначальною. Визначальним є те, чи можна вважати це побоювання об'єктивно виправданим [27];
- у рішенні по справі «Моріс проти Франції» (Morice v. France) від 23 квітня 2015 року стверджується, що об'єктивна перевірка здебільшого повинна стосуватись ієрархічних чи інших зв'язків між суддею та іншими дійовими особами у справі. Тому в кожному окремому випадку слід вирішувати чи мають ці відносини такий характер і ступінь, що свідчить про відсутність неупередженості з боку суду [28];
- у рішенні по справі «А. К. проти Ліхтенштейну» (A. K. v. Liechtenstein) від 9 липня 2015 року вказано, що при вирішенні питання про упередженість судді слід звертати увагу на внутрішньо-національну організацію судочинства та існування у ній процедур, спрямованих на забезпечення суддівської неупередженості, зокрема, норм щодо відводу суддів. Останні вказують на інтерес законодавця щодо усунення всіх об'рун-

тованих сумнівів відносно неупередженості конкретного судді чи суду, та є спробою забезпечити неупередженість шляхом усунення причин таких проблем. Окрім цього, такі норм забезпечують довіру суспільства до судової гілки влади [29].

Основи положення вказаних рішень нещодавно узагальнені та комплексно представлені ЄСПЛ у справі «Паунович проти Сербії» (Paunović v. Serbia) від 3 грудня 2019 року [30].

Разом з тим, попри вагомість висновків ЄСПЛ для розуміння конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби та його подальшого запобігання, вони не мають прямий вплив на формування загальнообов'язкових правил поведінки в Україні. Однак, судове застосування практики ЄСПЛ не тільки гарантує забезпечення дотримання прав і свобод людини, а й допомагає судам усунути прогалини, які існують в чинному законодавстві щодо запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби.

Висновки та напрями подальших досліджень. На підставі аналізу міжнародно-правових актів за вказаною проблематикою, доходимо до висновку, що практично весь обсяг міжнародних документів, які регламентують проблему запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби, є доцільним розділити на три групи.

Перша група включає міжнародні документи, які визначають провадження судочинства на засадах незалежності та безсторонності. Найпершим та фундаментальним міжнародним договором, який слід віднести до цієї підгрупи є Загальна декларація з прав людини від 10 грудня 1948 року. Друга група включає міжнародні документи, які стосуються протидії корупції у публічній сфері та поширюють свою дію на проходження суддівської служби. Разом з тим, на нашу думку, слід наголосити, що не всі міжнародні договори щодо боротьби з корупцією можна визначити в дану групу. Зокрема, Декларація Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях від 16 грудня 1996 року, Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією від 04 листопада 1999 року та Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 року. Третя група міжнародно-правових актів містить в собі міжнародні документи, які безпосередньо регламентують проблему запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби.

Ще одним великим масивом нормативно-правових актів, які регламентують проблему запобігання конфлікту інтересів під час проходження суддівської служби є закони України. Останні втілюють у собі закономірності розвитку суспільства щодо досліджуваної сфери відносин публічного управління та спрямовані на її регулювання, створення відповідних механізмів та подальше вдосконалення.

Література.

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верхової Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верхової Ради України. 1996. № 30.
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення 28.08.2020)

3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року. URL: [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043) (дата звернення 28.08.2020)

4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року. URL: [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004) (дата звернення 28.08.2020)

5. Декларація Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях від 16 грудня 1996 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_369 (дата звернення 28.08.2020)

6. Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією від 04 листопада 1999 року. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_102#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_102#Text) (дата звернення 28.08.2020)

7. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789 (дата звернення 28.08.2020)

8. Лімська декларація керівних принципів контролю від 11 вересня 1997 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/604_001#Text (дата звернення 28.08.2020)

9. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією, розроблена Радою Європи від 27 січня 1999 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text (дата звернення 28.08.2020)

10. Конвенція ООН проти корупції від 31 жовтня 2003 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text (дата звернення 28.08.2020)

11. «Практичні заходи боротьби з корупцією» від 07 вересня 1990 року, прийняті на восьмому конгресі Організації Об'єднаних Націй. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_785#Text (дата звернення 28.08.2020)

12. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб від 23 липня 1996 року. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_788#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_788#Text) (дата звернення 28.08.2020)

13. Бангалорські принципи поведінки суддів від 19 травня 2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67#Text (дата звернення 28.08.2020)

14. Орзих М. Ф. Современный конституционализм в Украине. Введение в украинское конституционное право: монография. Київ: Алерта. 2006. 290 с.

15. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «П'єрсак проти Бельгії» від 01 жовтня 1982 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%5C%22001-57557%22%5D%7D> (дата звернення 28.08.2020)

16. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Де Куббер проти Бельгії» від 26 жовтня 1984 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-57465> (дата звернення 28.08.2020)

17. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Салов проти України» від 6 вересня 2005 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_428#Text (дата звернення 28.08.2020)

18. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Дактарас проти Литви» від 10 жовтня 2000 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/sites/eng?i=001-112588> (дата звернення 28.08.2020)

19. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Прокола проти Люксембургу» від 1 липня 1993

року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf?library=ECHR&id=001-85414&filename=PROCOLA v. LUXEMBOURG.pdf> (дата звернення 28.08.2020)

20. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Сігурдссон проти Ісландії» від 10 квітня 2003 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22%3A%5B%5C%22001-61020%22%5D%7D> (дата звернення 28.08.2020)

21. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Холм проти Швеції» від 25 листопада 1993 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22appid%22%3A%5B%5C%2219524/92%22%5D%7D> (дата звернення 28.08.2020)

22. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «К. проти Данії» від 05 травня 1993 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22appid%22%3A%5B%5C%2219524/92%22%5D%7D> (дата звернення 28.08.2020)

23. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Гаусшильдт проти Данії» від 24 травня 1989 року. URL: <https://www.legal-tools.org/doc/ee1c41/pdf/> (дата звернення 28.08.2020)

24. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Сандер проти Сполученого Королівства» від 22 липня 1996 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22itemid%22%3A%5B%5C%22001-58835%22%5D%7D> (дата звернення 28.08.2020)

25. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Кастільо Алгар проти Іспанії» від 28 жовтня 1998 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf?library=ECHR&id=001-58256&filename=001-58256.pdf> (дата звернення 28.08.2020)

26. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Кіпріану проти Кіпру» від 27 січня 2004 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%5C%22001-71671%22%5D%7D> (дата звернення 28.08.2020)

27. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Мікалефа проти Мальти» від 5 жовтня 2009 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf?library=ECHR&id=001-95031&filename=001-95031.pdf&TID=aaouturhlg> (дата звернення 28.08.2020)

28. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Моріс проти Франції» від 23 квітня 2015 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%5C%22001-154265%22%5D%7D> (дата звернення 28.08.2020)

29. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «А.К. проти Ліхтенштейну» від 9 липня 2015 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%5C%22001-155824%22%5D%7D> (дата звернення 28.08.2020)

30. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Паунович проти Сербії» від 3 грудня 2019 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%5C%22001-198991%22%5D%7D> (дата звернення 28.08.2020)

References.

1. Konstytutsiia Ukrainy: pryiniata na piatii sesii Verkhovoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 roku. Vidomosti Verkhovoi Rady Ukrainy. 1996. № 30.

2. Zahalna deklaratsiia prav liudyny vid 10 hrudnia 1948 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (data zvernennia 28.08.2020)

3. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava vid 16 hrudnia 1966 roku. URL: [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043) (data zvernennia 28.08.2020)

4. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod vid 04 lystopada 1950 roku. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (data zvernennia 28.08.2020)

5. Deklaratsiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii pro borotbu z koruptsiieiu i khabarnytstvom u mizhnarodnykh komertsiiynykh operatsiiakh vid 16 hrudnia 1996 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_369 (data zvernennia 28.08.2020)
6. Tsyvilna konventsiiia Rady Yevropy pro borotbu z koruptsiieiu vid 04 lystopada 1999 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_102#Text (data zvernennia 28.08.2020)
7. Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty transnatsionalnoi orhanizovanoi zlochynnosti vid 15 lystopada 2000 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789 (data zvernennia 28.08.2020)
8. Limska deklaratsiia kerivnykh pryntsyviv kontroliiu vid 11 veresnia 1997 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/604_001#Text (data zvernennia 28.08.2020)
9. Kryminalna konventsiiia pro borotbu z koruptsiieiu, rozroblena Radioi Yevropy vid 27 sichnia 1999 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text (data zvernennia 28.08.2020)
10. Konventsiiia OON proty koruptsii vid 31 zhovtnia 2003 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text (data zvernennia 28.08.2020)
11. «Praktychni zakhody borotby z koruptsiieiu» vid 07 veresnia 1990 roku, pryiniati na vosmomu konhresi Orhanizatsii Obiednanykh Natsii. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_785#Text (data zvernennia 28.08.2020)
12. Mizhnarodnyi kodeks povedinky derzhavnykh posadovykh osib vid 23 lypnia 1996 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_788#Text (data zvernennia 28.08.2020)
13. Banhalorski pryntsyvy povedinky suddiv vid 19 travnia 2006 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67#Text (data zvernennia 28.08.2020)
14. Orzykh M. F. Sovremennii konstitutsyonalizm v Ukrainy. Vvedeniye v ukraïnskoe konstitutsyonnoe pravo: monohrafiya. Kuyv: Alerta. 2006. 290 s.
15. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Piersak proty Belhii» vid 01 zhovtnia 1982 roku. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57557%22%5D%7D> (data zvernennia 28.08.2020)
16. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «De Kubber proty Belhii» vid 26 zhovtnia 1984 roku. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-57465> (data zvernennia 28.08.2020)
17. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Salov proty Ukrainy» vid 6 veresnia 2005 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_428#Text (data zvernennia 28.08.2020)
18. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Daktaras proty Lytvyy» vid 10 zhovtnia 2000 roku. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/sites/eng?i=001-112588> (data zvernennia 28.08.2020)
19. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Prokola proty Liukseburhu» vid 1 lypnia 1993 roku. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf?library=ECHR&id=001-85414&filename=PROCOLA.v.LUXEMBOURG.pdf> (data zvernennia 28.08.2020)
20. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Sihurdsson proty Islandii» vid 10 kvitnia 2003 roku. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-61020%22%5D%7D> (data zvernennia 28.08.2020)
21. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Kholm proty Shvetsii» vid 25 lystopada 1993 roku. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57851%22%5D%7D> (data zvernennia 28.08.2020)
22. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «K. proty Danii» vid 05 travnia 1993 roku. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22appno%22:%5B%2219524/92%22%5D%7D> (data zvernennia 28.08.2020)
23. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Hausshyldt proty Danii» vid 24 travnia 1989 roku. URL: <https://www.legal-tools.org/doc/ee1c41/pdf/> (data zvernennia 28.08.2020)
24. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Sander proty Spoluchenooho Korolivstva» vid 22 lypnia 1996 roku. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58835%22%5D%7D> (data zvernennia 28.08.2020)
25. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Kastilo Alhar proty Ispanii» vid 28 zhovtnia 1998 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf?library=ECHR&id=001-58256&filename=001-58256.pdf> (data zvernennia 28.08.2020)
26. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Kiprianu proty Kipru» vid 27 sichnia 2004 roku. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-71671%22%5D%7D> (data zvernennia 28.08.2020)
27. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Mikalefa proty Malty» vid 5 zhovtnia 2009 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf?library=ECHR&id=001-95031&filename=001-95031.pdf&TID=aaauturhlg> (data zvernennia 28.08.2020)
28. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Moris proty Frantsii» vid 23 kvitnia 2015 roku. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-154265%22%5D%7D> (data zvernennia 28.08.2020)
29. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «A.K. proty Likhtenshteinu» vid 9 lypnia 2015 roku. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-155824%22%5D%7D> (data zvernennia 28.08.2020)
30. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u spravi «Paunovykh proty Serbii» vid 3 hrudnia 2019 roku. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-198991%22%5D%7D> (data zvernennia 28.08.2020)